

Nemajetková újma pozůstalých příbuzných

1

OMŠENIE, 18. 3. 2019
SEMINÁŘ JUSTIČNÍ AKADEMIE SR

JUDR. PETR VOJTEK, NEJVYŠŠÍ SOUD ČR

Zdroje judikatury

2

- www.nsoud.cz
- **Rc – Sbíрка soudních rozhodnutí a stanovisek**
- **Soubor – Soubor civilních rozhodnutí NS ČR**
- **PrRo – časopis Právní rozhledy**
- **SoRo – časopis Soudní rozhledy**
- **ObchR – časopis Obchodněprávní revue**
- **SJ - časopis Soudní judikatura**

Literatura

3

- Hánělová, K.: (R)evoluce v odškodňování duševních útrap? Trestněprávní revue, 11-12/2015
- Janoušek, M.: Odškodňování podle zásad slušnosti? Právní rozhledy, 19/2015
- Žďárek, R., Těšínová, J., Škárová, M., Waltr, R., Púry, F. a kol: Metodika odškodňování imateriálních újem na zdraví, C. H. Beck. Praha 2015, str. 52
- Ryška, M.: Odškodnění sekundárních obětí dle § 2959 ObčZ, Právní rozhledy 11/2016
- Pavelek, O. Náhrada nemajetkové újmy při usmrcení. Bulletin advokacie 12/2017, s. 31
- Machálek, P., Kadlubiec, V. Náhrada nemajetkové újmy pozůstalých v pracovněprávních vztazích. Právní rozhledy 4/2018, s. 115
- Doležal, T. Odškodňování imateriálních újem sekundárních obětí. Časopis zdravotnického práva a bioetiky. 2017, sv. 7, č. 2
- Tématická čísla časopisu Soudní rozhledy 11 – 12/2017, 1/2018

Terminologie

4

**Odpovědnost za škodu
- zákon č. 40/1964 Sb. (obč. zák.)**

x

**Náhrada škody a nemajetkové újmy
- zákon č. 89/2012 Sb. (o. z.) – účinný od 1. 1. 2014**

Stará úprava

5

§ 444 odst. 3 obč. zák., účinného od 1. 5. 2004 do 31. 12. 2013

Za škodu usmrcením náleží pozůstalým jednorázové odškodnění, a to

- a) manželovi nebo manželce 240 000 Kč,
- b) každému dítěti 240 000 Kč,
- c) každému rodiči 240 000 Kč,
- d) každému rodiči při ztrátě dosud nenarozeného počatého dítěte 85 000 Kč,
- e) každému sourozenci zesnulého 175 000 Kč,
- f) každé další blízké osobě žijící ve společné domácnosti s usmrceným v době vzniku události, která byla příčinou škody na zdraví s následkem jeho smrti, 240 000 Kč.

Stará úprava

6

Ústavní soud - nález ze dne 4. 5. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 16/04:

„tato úprava neumožňuje svojí jednoznačností žádný prostor pro odlišný výklad. Je však natolik paušální, že ji nelze považovat za vyčerpávající řešení daného problému. Proto nevyklučuje, pokud jednorázové odškodnění není dostatečnou satisfakcí za vzniklou újmu na osobnostních právech, aby se dotčené osoby domáhaly další satisfakce podle ustanovení na ochranu osobnosti.“

Stará úprava

7

Je-li pozůstalý natolik útlého věku a zemřelá blízká osoba natolik vysokého věku, že se mezi nimi nejen ke dni smrti zemřelé osoby citové vztahy nerozvinuly a ani nelze důvodně předpokládat, že by se při obvyklém běhu událostí rozvinuly v budoucnu, nemá pozůstalý právo na jednorázovou náhradu nemajetkové újmy vzniklé usmrcením osoby blízké.

Rozsudek NS ze dne 20. 10. 2016, sp. zn. 25 Cdo 173/2016 (SoRo 11-12/2017)

- rozhodováno podle § 444 odst. 3 obč. zák.
- nepřijato do Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek
- ústavní stížnost odmítnuta – IV. ÚS 1/17

Stará úprava

8

IV. ÚS 1/17

Z ústavního hlediska nelze právním závěrům, podle nichž je třeba při aplikaci ustanovení § 444 odst. 3 obč. zák. mimo jiné zvažovat i možnou intenzitu vztahu pozůstalého se zemřelým a jejich věk, schopnost si ztrátu plně uvědomit apod., nic vytknout. Ústavní soud připomíná, že při výkladu zákona je třeba především vycházet z jeho smyslu a účelu. V daném případě jde především o odškodnění nemajetkové újmy, ke které musí skutečně dojít. Ze skutečnosti, že Nejvyšší soud při výkladu a aplikaci ustanovení § 444 odst. 3 obč. zák. nepostupoval mechanicky, ale naopak respektoval smysl a účel uvedeného ustanovení o náhradě škody, nelze dovozovat neústavnost rozhodnutí.

Usmrcení osoby blízké (+ závažné ublížení na zdraví)

9

§ 2959 o. z.

Při **usmrcení** nebo **zvlášt' závažném ublížení na zdraví** odčiní škůdce duševní útrapy manželu, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.

Nemajetková újma

10

§ 2894 o. z.

(1) Povinnost nahradit jinému újmu zahrnuje **vždy** povinnost k náhradě **újmy na jmění** (škody).

(2) Nebyla-li povinnost odčinit jinému **nemajetkovou újmu** výslovně ujednána, postihuje škůdce, jen **stanoví-li to zvlášt' zákon**. V takových případech se povinnost nahradit nemajetkovou újmu poskytnutím zadostiučinění posoudí obdobně podle ustanovení o povinnosti nahradit škodu.

Nemajetková újma

11

§ 295 I o. z.

(2) **Nemajetková újma** se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.

Nemajetková újma na přirozených právech

12

§ 2956 o. z.

Vznikne-li škůdci povinnost **odčinit** člověku újmu na jeho **přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona**, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.

Nemajetková újma na přirozených právech

13

§ 81 o.z.

(1) Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.

(2) Ochrany požívají zejména

- **život a důstojnost** člověka,
- **zdraví a právo** žít v příznivém životním prostředí
- **vážnost**
- **čest**
- **soukromí**
- **projevy osobní povahy**

Nemajetková újma na přirozených právech

14

§ 2957 o.z. - způsob a výše přiměřeného zadostiučinění

- je třeba odčinit **okolnosti zvláštního zřetele hodné:**

- **úmyslné způsobení újmy**, zvláště pak způsobení újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci,
- **násobení účinků** zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost,
- **diskriminace poškozeného** se zřetelem na jeho pohlaví, zdravotní stav, etnický původ, víru
- **jiné obdobně závažné důvody**
- **obava poškozeného** ze ztráty života nebo vážného poškození zdraví

Nemajetková újma na přirozených právech

15

§ 2971 o. z. – tzv. malá generální klauzule

Odůvodňují-li to **zvláštní okolnosti**, za nichž škůdce způsobil újmu **protiprávním činem**, zejména

- **hrubá nedbalost** - důležitá právní povinnost,
- **úmysl** z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvláště zavrženíhodné,
- nahradí škůdce též **nemajetkovou újmu každému**, kdo způsobenou újmu důvodně pocítuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit – zejména druhotná oběť

Usmrcení osoby blízké (+ závažné ublížení na zdraví)

16

§ 2959 o. z.

Nelze vytvořit žádnou metodiku, nejde o odborné medicínské posouzení, nýbrž o zvážení dopadu újmy do osobnostní sféry pozůstalého.

Nadále lze zčásti využít judikaturu k ochraně osobnosti - zejména k nárokům odůvodněným před 1. 5. 2004 narušením základního práva rozvíjet příbuzenské vztahy a po tomto datu nedostatečností paušální zákonné částky stanovené v § 444 odst. 3 obč. zák.

Případ závažného ublížení na zdraví

17

Při určování výše peněžité satisfakce podle § 13 odst. 2 a 3 obč. zák. za nemajetkovou újmu spočívající v zásahu do osobnostních práv fyzické osoby v důsledku těžké újmy na zdraví blízké osoby, ke kterému došlo ještě před účinností novely obč. zák. provedené zákonem č. 47/2004 Sb., tj. před 1. 5. 2004, která do § 444 vložila nový odstavec 3 o jednorázovém odškodnění v případě usmrcení, může soud použít § 444 odst. 3 obč. zák. jako vodítko pro určení přiměřené výše peněžité zadostiučinění.

Usnesení NS ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. 30 Cdo 947/2011

Usnesení ÚS ze dne 25. 2. 2014, sp. zn. I. ÚS 4814/12

Případ závažného ublížení na zdraví

18

Krajský soud v Brně - rozsudek ze dne 2. 10. 2015, sp. zn. 70 Co 166/2015 (řešeno podle obč. zák.)

- zvláště závažná újma na zdraví dítěte při školní akci (spastická paraplegie a inkontinence)
- náhrada nemajetkové újmy – každému z rodičů 1 000 000 Kč

Případ závažného ublížení na zdraví

19

Mučivé útrapy vyvolané tím, že syn je trvale ve vegetativním stavu, jsou pro matku obvykle horší než usmrcení dítěte.

Usnesení VS v Olomouci ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. 4 To 18/2016 (SoRo 11-12/2017)

- srovnání nemajetkové újmy při usmrcení a při trvalém vegetativním stavu osoby blízké – podle § 2959 o. z.
- matce, jejíž syn je ve vegetativním kómatu, přiznáno 480 000 Kč

Případ závažného ublížení na zdraví

20

Neoprávněným porušením práva na život (resp. zdraví) s důsledkem závažného postižení jedné fyzické osoby může dojít též k zásahu do práva na soukromí druhé fyzické osoby, jehož součástí je rodinný život zahrnující vztahy mezi manželi i blízkými příbuznými. Takovým blízkým příbuzným může být také sourozenec postižené osoby, který se narodil až po jejím postižení.

Rozsudek NS ze dne 27. 5. 2015, sp. zn. 30 Cdo 5158/2014 (SoRo 9/2016) – řešeno podle § 13 obč. zák.

- nepřijato do Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek
- příliš široké pojetí nároku

Usmrcení osoby blízké – kritéria

21

Ke kritériím pro stanovení výše nemajetkové újmy způsobené smrtí osoby blízké náleží zejména intenzita vztahu žalobce se zemřelým, věk zemřelého a pozůstalého, otázka hmotné závislosti pozůstalého na usmrcené osobě, morální zadostiučinění ve formě právního postihu žalovaného (zpravidla trestněprávní sankce), míra zavinění, míra spoluzavinění usmrcené osoby, postoj žalovaného (lítost, náhrada škody, omluva aj.), dopad události do sféry původce, majetkové poměry žalovaného.

Rozsudek NS ze dne 18. 6. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2535/2013 (Soubor C 14146)

Usmrcení osoby blízké – kritéria

22

Nález Ústavního soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2844/14

- hrubé a opakované pochybení lékařů porušující Hippokratovu přísahu a naplňující znaky trestného činu
- smrt 15-letého syna a bratra (1 700 000 Kč a 1 000 000 Kč nebo 1 000 000 a 600 000 Kč ?)

body 53. a 54. – kritéria

body 56. a 57. – proporcionalita – zdůvodněné srovnání s jinými typy újem

Usmrcení osoby blízké – kritéria

23

Rozhodnutí po nálezu I. ÚS 2844/14

Rozsudek KS v Ostravě ze dne 25. 8. 2016, sp. zn. 23 C 240/2008

- ve výsledku přiznány částky I 700 000 a I 000 000 Kč
- zdůvodněn rozdíl od mediálních žalob

Usmrcení osoby blízké – kritéria

24

Okolnosti na straně poškozené

- a) intenzita vztahu pozůstalého se zemřelým**
- b) věk zemřelého a pozůstalého**
- c) otázka existenční závislosti pozůstalého na usmrcené osobě**
- d) morální zadostiučinění ve formě právního postihu žalovaného (zpravidla trestněprávní sankce)**

Usmrcení osoby blízké – kritéria

25

Okolnosti na straně škůdce

- e) míra zavinění, *míra spoluzavinění usmrcené osoby*
- f) postoj škůdce (lítost, náhrada škody, omluva aj.)
- g) dopad události do sféry původce
- h) majetkové poměry škůdce

- uplatní se zejména tehdy, mají-li zároveň vliv na vnímání újmy oprávněnými osobami (pozůstalými)

Usmrcení osoby blízké – nastavení výše

26

Aktuální judikatura soudů v adhezních výrocích - výraznější rozptyl částek oproti dřívější judikatuře k ochraně osobnosti

Např.:

- důvod ke zvýšení původní částky na pětinásobek (KS v Českých Budějovicích, sp. zn. 4 To 357/2015)
- dosud nejvyšší částka 6 000 000 Kč (OS v Hodoníně, sp. zn. 2 T 30/2015)
- oproti tomu řada rozhodnutí odvíjí své úvahy od 240 000 Kč (často dvojnásobek)

Usmrcení osoby blízké – nastavení výše

27

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo I 402/2015

**700 000 Kč náhrady nezletilému dítěti za
usmrcení matky při dopravní nehodě**

- první zásadní rozhodnutí NS podle § 2959 o. z.
- shrnuje základní východiska
- usměrňuje další rozhodování jak v adhezním řízení, tak v civilních sporech
- potřeba dalšího rozvinutí

ústavní stížnost odmítnuta – III. ÚS 2043/2016

nepřijato do Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek

Usmrcení osoby blízké – nastavení výše

28

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 5. 2016, sp. zn. 6 Tdo I 421/2015

- navazuje na 4 Tdo I 402/2015
- dopravní nehoda – usmrcení otce (dědy)
- manželka a dcera – po 500 000 Kč
- vnuci – po 300 000 Kč
- výrazný pozitivní vztah zetě k tchánovi – 200 000 Kč

Usmrcení osoby blízké – nastavení výše

29

Doporučení podle 4 Tdo I402/2015 a 4 Tdo I421/2015

Vzhledem k dosavadní judikatuře, k cenovému vývoji i s přihlédnutím k zahraničním zkušenostem se jako základní rozpětí pro stanovení výše náhrady v rozhodnutích NS doporučuje 240 000 Kč až 500 000 Kč v typovém případě nejbližších osob (manželé, rodiče a děti), jsou-li popsána kritéria neutrální.

- je namístě vycházet spíše z horní hranice

Usmrcení osoby blízké – nastavení výše

30

Při určení výše náhrady za duševní útrapy spojené s usmrcením osoby blízké je třeba zohlednit okolnosti jak na straně pozůstalého, tak i na straně škůdce.

Na straně pozůstalého je významná zejména intenzita jeho vztahu se zemřelým, věk zemřelého a pozůstalých, případná existenční závislost na zemřelém a případná jiná satisfakce (jako např. omluva, správní postih škůdce či jeho trestní odsouzení), která obvykle není sama o sobě dostačující, její poskytnutí však může mít vliv na snížení peněžitého zadostiučinění. Zohlednit lze rovněž, byl-li pozůstalý očitým svědkem škodní události, byl-li s jejími následky bezprostředně konfrontován či jakým způsobem se o nich dozvěděl.

Kritéria odvozená od osoby škůdce jsou především jeho postoj ke škodní události, dopad události do jeho duševní sféry, forma a míra zavinění a v omezeném rozsahu i majetkové poměry škůdce, které jsou významné pouze z hlediska toho, aby výše náhrady pro něj nepředstavovala likvidační důsledek.

Rozsudek NS ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 894/2018 (Rc – únor 2019)

Usmrcení osoby blízké – nastavení výše

31

Požadavek srovnání výše náhrad přiznaných v některých případech zásahů do práva na čest, důstojnost, popřípadě soukromí veřejně známých osob ze strany informačních médií a v případech jiných zásahů do osobnostních práv nelze mechanicky vykládat tak, že by náhrada za usmrcení osoby blízké měla být vždy vyšší než náhrada za zásah do jiných osobnostních práv.

Za **základní částku** náhrady, modifikovatelnou s užitím zákonných a judikaturou dovozených hledisek, lze považovat v případě nejbližších osob (manžel, rodiče, děti) **dvacetinásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející smrti poškozeného.**

Rozsudek NS ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 894/2018 (Rc – únor 2019)

- ústavní stížnost – IV. ÚS 4156/18

Usmrcení osoby blízké – nastavení výše

32

Využití statistického údaje – viz Metodika

20-násobek hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející roku, v němž vznikl nárok (viz též KS v Ostravě, sp. zn. 6 To 404/2015)

rok 2013 – 25 128 Kč, tj. **502 560 Kč pro rok 2014**

rok 2014 – 25 686 Kč, tj. **513 720 Kč pro rok 2015**

rok 2015 – 26 467 Kč, tj. **529 340 Kč pro rok 2016**

rok 2016 – 27 589 Kč, tj. **551 780 Kč pro rok 2017**

rok 2017 – 29 504 Kč, tj. **590 080 Kč pro rok 2018**

rok 2018 – 31 885 Kč, tj. **637 700 Kč pro rok 2019**

Východiska NS - usmrcení osoby blízké

33

Ustanovení § 2959 o. z. upravuje všechny nároky na náhradu nemajetkové újmy způsobené usmrcením či zvláště závažným ublížením zdraví manžela, rodiče, dítěte či jiné osoby blízké.

Duševní útrapy spojené s prožíváním usmrcení či zvláště závažného ublížení zdraví blízké osoby se při stanovení výše náhrady posuzují primárně z pohledu obvyklého člověka a případné snížení či zvýšení lze odvinout od prokázaných okolností jednotlivých kritérií.

Východiska NS - usmrcení osoby blízké

34

Kritérium existenční (i hmotné) závislosti na usmrcené osobě

- širěji pojatá existenční závislost pozůstalého na usmrcené osobě s tím, že případné majetkové nároky spojené se ztrátou výživy upravuje § 2966 o. z.

Spoluzpůsobení si újmy poškozeným

35

Z hlediska spoluzavinění poškozeného u nároku na jednorázovou náhradu při usmrcení osoby blízké se posuzuje účast usmrcené osoby na průběhu úrazového děje.

Rozsudek NS ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 25 Cdo 3434/2009 (SoRo 9/2012, Soubor C 10425)

Východiska NS - usmrcení osoby blízké

36

Úmysl škůdce

Úmyslný útok je ve srovnání s nedbalostí či objektivní okolností, za niž se také odpovídá, jistě snášen hůře a prohloubí nepříznivé vnímání újmy více.

VS v Praze dne 23. 3. 2006, sp. zn. 8 To 16/2016

Východiska NS - usmrcení osoby blízké

37

Postoj žalovaného

- morální zadostiučinění v podobě lítosti, omluvy nebo dobrovolné úhrady finančních částek pozůstalým.

Do výše náhrady nemajetkové újmy však může být promítnut i postoj negativní - nevhodné chování k pozůstalým, přezíravost, arogance. Popírání viny škůdce v trestním řízení, které je standardním způsobem obhajoby, neprohlubuje samo o sobě míru utrpení pozůstalých, a přihlížet je tak možno jen k excesivnímu vybočení (arogantní postoj).

Usmrcení osoby blízké

38

Majetkové poměry škůdce

- zpravidla se zohledňují nikoliv z pohledu stanovení výše přiznané satisfakce, ale z pohledu možností reálného uspokojení přiznaných nároků žalovaným, tj. aby nešlo finančně o likvidační částku. Majetkové poměry škůdce se neprojeví ve způsobu vnímání útrap, a lze k nim tedy přihlížet spíše jen výjimečně ve smyslu jakési moderace vedené zájmem na tom, aby zásadně nedošlo k majetkové likvidaci škůdce a aby výše náhrady odpovídala principu proporcionality.

Usmrcení osoby blízké

39

Majetkové poměry škůdce

Usnesení NS ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1400/2015

- uplatní se zde tzv. moderační právo podle § 2953 odst. 1 o. z.?
- srov. též Soudní rozhledy 11-12/2017 – tématiké číslo k nemajetkové újmě

Usmrcení osoby blízké

40

Nález Ústavního soudu ze dne 9. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 3456/15

- požaduje zejména důkladné zjištění intenzity vztahu pozůstalých s usmrcenou osobou
- zdůrazňuje požadavek, aby nedošlo k finanční likvidaci škůdce (§ 2953 o. z.)
- z hlediska majetkových poměrů škůdce není významná okolnost, že je pojištěn pro odpovědnost
- za vysoké považuje částky pro tři osoby v celkovém souhrnu asi 2 400 000 Kč

Usmrcení osoby blízké

41

Vznik nemajetkové újmy způsobené výkonem veřejné moci zpravidla nelze dokazovat (jde o stav mysli poškozené osoby). V řízení se tak obvykle zjišťuje, zda jsou dány objektivní důvody, aby se dotčená osoba mohla cítit poškozenou, tedy zda vzhledem ke konkrétním okolnostem případu by se i jiná osoba v obdobném postavení mohla cítit dotčenou ve složkách tvořících ve svém souhrnu nemajetkovou sféru jednotlivce.

Rozsudek NS ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 30 Cdo 2865/2015 (C 15344)

Usmrcení osoby blízké

42

Majetkové poměry škůdce

Snížení náhrady nemajetkové újmy podle § 2953 odst. 1 o. z. za použití § 2894 odst. 2 o. z. v obecné rovině u bolestného a ztížení společenského uplatnění stanoveného podle § 2958 o. z. není vyloučeno, bude však přicházet v úvahu spíše výjimečně, neboť toto snížení lze použít jen z důvodů zvláštního zřetele hodných. Snížit náhradu nemajetkové újmy bude však možné jen tehdy, jestliže kritéria (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2844/14), na jejichž základě lze uvedené moderační ustanovení uplatnit, nebyla brána v úvahu již při určení vlastní výše náhrady nemajetkové újmy.

Usnesení NS ze dne 30. 9. 2017, sp. zn. 8 Tdo 190/2017 (Rt 39/2018)

Usmrcení osoby blízké – nastavení výše

43

Databáze judikatury k nemajetkové újmě

www.datanu.cz

- počítačová aplikace k vyhledávání a analýze soudních rozhodnutí
- tzv. kalkulačka k Metodice NS
- spolupráce Nejvyššího soudu s Centrem dopravního výzkumu, v. v. i.

Usmrcení osoby blízké – adheze

44

Nepřizná-li soud v trestním (adhezním) řízení zcela uplatněný nárok na náhradu za usmrcení osoby blízké z jakéhokoliv důvodu, například s poukazem na spoluzavinění poškozeného, a se zbytkem nároku odkáže pozůstalé na řízení ve věcech občanskoprávních, nejde v tomto rozsahu o věc pravomocně rozsouzenou a lze ji v občanskoprávním řízení znovu projednat, aniž by byl soud vázán závěrem trestního soudu o spoluzavinění poškozeného.

Usnesení NS ze dne 25. 5. 2017, sp. zn. 25 Cdo 1689/2017 (SoRo 11-12/2017)

Dědění nároků

45

Zemřel-li v době od 1. 1. 2014 poškozený, jenž utrpěl újmu na zdraví před tímto datem, stávají se součástí pozůstalosti (§ 1475 odst. 2 a § 3069 o. z.) nároky na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, které poškozený za svého života uplatnil u soudu.

Usnesení NS ze dne 27. 4. 2017, sp. zn. 25 Cdo 3556/2016 (Rc)

Nárok na náhradu za duševní útrapy spojené s usmrcením osoby blízké (§ 2959 o. z.), který byl za života oprávněné osoby uplatněn u soudu, tvoří po její smrti součást pozůstalosti a přechází na dědice bez ohledu na to, zda jim samotným jako osobám blízkým usmrcenému vznikl nárok na jednorázovou náhradu a zda jej uplatnili.

Usnesení NS ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 25 Cdo 293/2018

Pojištění odpovědnosti

46

Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla

§ 6

(1) Pojištění odpovědnosti se vztahuje na každou osobu, která je povinna nahradit **újmu** způsobenou provozem vozidla uvedeného v pojistné smlouvě.

(3) **Újma** podle odstavce 2 písm. a) až c) se nahradí v penězích nejvýše do limitu pojistného plnění stanoveného v pojistné smlouvě.

Rozsah pojištění

47

§ 6

(2) Nestanoví-li tento zákon jinak, **má pojištěný právo, aby pojistitel za něj uhradil** v rozsahu a ve výši podle občanského zákoníku **poškozenému**

- a) způsobenou **újmou** vzniklou ublížením na zdraví nebo **usmrcením**,
- b) způsobenou škodu vzniklou poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škodu vzniklou odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat,
- c) ušlý zisk,
- d) účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároků podle písmen a) až c); v souvislosti se škodou podle písmene b) nebo c) však jen v případě marného uplynutí lhůty podle § 9 odst. 3 nebo neoprávněného odmítnutí anebo neoprávněného krácení pojistného plnění pojistitelem, pokud poškozený svůj nárok uplatnil a prokázal a pokud ke škodné události, ze které tato škoda vznikla a za kterou pojištěný odpovídá, došlo v době trvání pojištění odpovědnosti, s výjimkou doby jeho přerušení.

Rozsah pojištění

48

Přímý nárok poškozeného

§ 9 odst. 1 věta první zákona č. 168/1999 Sb.

- **poškozený má právo uplatnit svůj nárok na plnění podle § 6 u příslušného pojistitele nebo u České kanceláře pojistitelů, jedná-li se o nárok na plnění z garančního fondu podle § 24.**

Pojištění odpovědnosti za újmu

49

SDEU ve věcech C-22/12 a C-277/12 ze dne 24.10.2013:

Katarína Haasová v. Rastislav Petřík a Blanka Holingová

... **povinné pojištění občanskoprávní odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla musí pokrývat náhradu nemajetkové újmy, kterou utrpěly osoby blízké obětí usmrčených při dopravních nehodách, pokud tuto náhradu škody z titulu občanskoprávní odpovědnosti pojištěného upravují vnitrostátní právní předpisy použitelné na spor v původním řízení.**

Pojištění odpovědnosti za újmu

50

Rozsudek velkého senátu NS ze dne 18. 10. 2017, sp. zn. 31 Cdo 1704/2016

Pod pojem náhrady škody na zdraví nebo usmrcením podle § 6 odst. 2 písm. a) zákona č. 168/1999 Sb. lze podřadit náhradu nemajetkové újmy v penězích podle § 11 a § 13 obč. zák.

- závěr odlišný, než ze kterého vychází rozsudek NS ze dne 27. 9. 2005, sp. zn. 30 Cdo 1051/2005, usnesení NS ze dne 31. 8. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4083/2010, a usnesení NS ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3906/2011

- **ústavní stížnost II. ÚS 4056/17 odmítnuta**

*Děkuji Vám za laskavou
pozornost*

Petr Vojtek

petr.vojtek@nsoud.cz